

Glejte! taka je. Per tem pa ne sme ostati. Časi so drugačni postali in z časom mora naprej hiteti, nej bo gospod ali kmetovavec ali rokodellec. Bolj ko je narod omikan, ložeji si svoj vsakdanji kruh služi, neumniga čaka revšina in zasramovanje. Omikan človek pa je tudi bolj človek in Bogu bolj dopadljiv, kér ne zakopa uma in pameti, katerih mu ni Stvarnik zastoju podaril; pravo omikanje pelje h pobožnosti in h lepemu vestnemu zadržanju. Omikanje ali izobraževanje človeka pa se začne v malih šolah, kjer se otroci ne samó brati, pisati in rajtati učijo, ampak tudi bolj popolnoma kersanskiga nauka vadijo in drugih koristnih reči več. „Berilo za male šole“, ki je po vsih estrajskih deželah vpeljano, kolikanj lepih in koristnih znanost otrokam ponudi!

Ko bi vsi kmetovavci in rokodelci svoje otroke v šole pošiljali, de bi imenovaniga podučjenja deležni bili, bi jim otroci gotovo hvaležni bili, zakaj vsak oče ni v stanu, svoje otroke z denarjem podariti, prvo šolsko podučjenje in izobraževanje jim pa lahko nakloni, če jih v šolo pošilja. Poleg denarja je vednost tista moč, ktera vse premaga, — de bi si pač to resnico naši stariši prav globoko v serce vtisnili!

(Dalje sledi.)

„Novice“ so naše veselje. *)

(Dopis iz Štajerskiga.)

Z veseljem smo pretečeno leto „Novice“ brali, ktere je hvale vredna kmetijska družba nam delila. Hvaležni smo ji vsi bravci zavoljo veliko lepih in resničnih nauk, kateri so bili tolikanj let pred nami skriti. Zavoljo tega želimo mi Slovenci, de bi Bog ohranil slavno kmetijsko družbo, in de bi zdravi ostali vsi nje podporniki.

Ne morem se zderžati, de bi častiti kmetijski družbi ne povedal lepih nasledkov, ki jih poduk od občinskih pašinj v moji soseski že ima, posebno pri dveh kmetih.

Pervimu je že lastna skušnja takó rekoč njegov um razsvetila, de je začel občinske pašnje v njive spreminovati, de zdaj že žito seje; na poprejšnjih njivah ima domačo deteljo obsejano; **) pred dvema letama je začel živino v hlevi rediti, de jo je malokdaj na pašnje gonil. Njegova živina je takó lepo rejena, de se od vse druge soseskine loči; zraven tega mu pa še toliko klaje ostaja, de jo spomladi za marsikteri goldinarček prodá. — Jest sim mu tudi 40. list od kravje vprege razložil, in njegovi sosedje zdaj menijo, de posebne skrivnosti zna. Ta kmet redí namreč bika za pleme krav, pa kaj se zgodi? Po poduku „Novice“ je vzel on jalovo kravo k sebi, ter jo je neke tedne k delu pervajal in z njo oral, potlej jo je pa k juncu spustil in precej je pleme vzela (se je vbrejala). Zdaj že clo od daljnih krajev k temu juncu krave

vodijo, ker mislijo, de imenovani kmet posebne skrivnosti vé.

Ravno takó povém tudi od družiga, ki je tudi en kos odločene občinske pašnje v njive spreminil, in zdaj še enkrat toliko njiv ima, kolikor jih je poprej imel, ko je grunt prejel. Toliko žita perdelá, de ga 3 do 4 vozov v bližni terg prodá, in mu ga čez to še toliko domá ostane, kar ga potrebuje za vsakdanji kruh celiga leta.

Taka pa ni od vsih povedati; serce me boli, kader se zmislím, de je grozno veliko nečimernih kmetov. Nekteri ne poslušajo koristnih nauk, drugi se zmiraj starih šeg deržijo, tretji so takó nemarni, de še tistih njiv nočejo prav obdelovati, ktere so že od stariga bile za njive vdelane. Jesen pride in nič nimajo domú voziti; pride pa zima, morajo živino prodajati; spomladi bi imeli na njive gnoj voziti, pa je prazno gnojniše; zdaj perpelajo zelene hoste in jo neke dni namakajo v gnojnični jami, potem jo pa zvozijo na njive srovo in zeleno.

Tode kaj bom več od tacih nečimernikov govoril? Saj ti „Novice“ ne berejo. — Obernem se raji k vam, ljube Novice! ktere ste takó dober sad obrodile; pomagajte še to nastopno leto naše kmetije koristno obdelovati, de bomo vedno na boljši hiteli.

J. S.

Shalofina povest.

Med veselím pušovanjem naf je velika shalof sadela: neufmiljena smert nam je vsela preposhtovaniga Šlovenza, shlahtniga gosp. Franza Pofanerja, z. k. komisarja Ljubljanske okolize, ki je v 52. letu svoje starosti po dolgi pljužni bolesni, 26. dan Profenza, od mertuda sadet, umerl in vdovo s fedmerimi otrozi sapuhtil. — V Gradzu na Štajerskim rojen, se je tu pravoflovja isuzhil. Pervo flushbo je v svoji domovini naštopil in je bil spervizh fodnik pri grajfhini v sgornjim Rogatzu (Ober-Rohitsch) in Štermolu (Stermoll), potem komisar in fodnik v Kosji (Drachenburg) in potem v Loki (Lack) na Štajerskim, od tod se je pa na Krajsko prefelil, kjer je pervizh komisar in fodnik bil v Radolzi, potem komisijski fodnik v Mekinah in po vikfhim povelju komisar in fodnik Šmeledinfke komisijske. V letu 1829 so ga z. k. komisarja Ljubljanske okolize isvolili, kjer je zhes 15 let dolshnosti svoje teshavne flushbe takó natanjko spolnoval, de si fhe v bolesni, ki ga je fkorej tri leta muzhila, pokoja ni dal. — Pa ne famó bišroumen, nevtrudljiv in ljudomil komisar je rajniki bil, ampak velik podpornik vezh drugih obzhnokoriftnih naredeb. Savarvanje pohifhtev pred nefrezho ognja (afekuranzijo) je on s vfo mozhjo v svoji okolizi priporozheval in marsikteriga pogorelza berafhke palize otel. — Ko so po nar vikfhim povelju rajnziga zefarja Franza I. Ljubljansko mozhirje na fuho delati sazheli, je bil rajniki velik pomozhnik tega dela, ki je sa Ljubljano in vezh drusih krajev neisrezheno velika dobrotá. Sa Ljubljansko fofefko je on veliko dobriga storil, sato je pa tudi njemu in njegovi rodovini v letu 1843 zhaftno pismo Ljubljanskiga mestnika s vfimi pravizami, podelila. — Sa naredbo novih zefá, ali pa sa popravo starih v njemu isrozheni okolizi se je rajniki velike safluge pridobil. Tudi nafhi kmetijski drushbi je bil od leta 1832 do 1841 svešt svetovavez in se je sa nje prid veliko veliko trudil. — Sraven tega je bil rajniki pa tudi poboshen zhlovek, mili ozhe svoji rodovini, in

*) Pričijoči dopis v novim pravopisu smo od nekiga kmetovavca iz Štajerskiga prejeli, ki nam zopet očitno kaže, de gre že kmetam, ki pisati znajo, prav dobro od rok. Ki tega ne verjame, naj pride k nam, mu bomo lastni rokopis pokazali. Se enkrat rečemo: Mi nobeniga k pisanju v novim pravopisu ne silimo in dajemo vsak spisek v „Novice“ takó, kakor ga prejmemo. Tega se bomo deržali, dokler nam bo vredništvo „Novice“ izročeno. Če jih imamo tedaj v Novicah več spiskov v novim pravopisu, ko v starih, to od tod pride, kér jih je veliko več pisateljev, ki po novim pišejo, ko tacih, ki se stariga deržijo; kar nas prav zelo veseli. Vredništvo.

**) Škoda, de némške ali lucernske detelje še nema semena.

pravi prijatelj vseh podlošnikov svoje komifije. — Veliko ljudi is vseh stanov je rajniga na pokopališče spremilo in gotovo je vsak na njegovim grobu ginjeniga ferza sdihtil: Škoda, škoda nam ga je!

Dr. Bl.

Unanje povesti.

(Nesreča). Šesti dan pretečeniga mesca je bilo v Kovtrik-Ducel komisije Löwen v Belgii šterlétno dete, ktero so starši samo doma pustili, sežgano; ogenj namreč, z katerim se je dete igralo, se je bil njegoviga oblačila prijel. Lahko si vsaki misli grozovitno žalost staršev, ko, se vernivši niso družiga od deteta našli, kakor en malo pepela. Ravno tista nesreča in (čudno je) ravno tisti dan in tudi v Belgii, se je z nekim pet lét starim otrokam pergodila med tem, ko je njegova mati po vode šla.

(Čudno otenje). Iz vasi Bornow v Galicii je šel 20. Grudna pretečeniga leta neki kmet proti večeru v bližni gojzd, suhiga lesa si nabirat. Ko pa on na visoko smreko zleze, po navadi suhe veje obirat, se veja, na ktero je bil naslonjen, zlomi, in on iz smreke, po kateri je že dosti visoko perlezel, na korenine dervesa pade, in kakor mertev tukej leži, brez de bi bilo od kodi pomoči perčakovati. V Galicii pa je ravno to noč 3 čevlje debel sneg padel in kmeta popolnoma zasul. Žena, ktera ga celo noč žalostno čaka in zastonj sosede oprasuje, gre drugi dan z sosedi v gojzd, v kteriga se je mož pred ta dan bil podal. Ali zastonj ga išejo, zastonj ga kličejo, ni ga ne viditi ne slišati. Žena se žalostna domu poda, in že obupa, svojiga moža še kdaj viditi. Po tem, ko je kakih 48 ur minulo, slišijo zvunej vasi na pomoč klicati. Vun hite, in najdejo zgubljeniga kmeta, kateri je po vsih štirih naprej lezel ves v snegu zakopan. Hitro mu gredo po zdravnika, in kakor je kmet sam povedal, je 36 ur, brez de bi se bil kaj zavedel, ležal, in ko zopet sam k sebi pride; se vidi od snega zapadeniga, v glavi čuti veliko vročino in silno žejo, ktero je z snegam vgasil, života pa ni mogel premakniti, de bi ne bil strašne bolečine občutil. In tako se je zgodilo, de je to kratko pot do vasi v osmeh urah še le dokončal. Zdravnik ima upanje, de se bo ozdravil.

V—r.

Urno, kaj je noviga?

(Delavnišnica v Ljubljani). Presvitli Cesar so po vikšim sklepu od 30. Listopada pretezeniga leta napravo delavnišnice v Ljubljani pervoljili, kamor bodo vlačugarje in vlačugarce zapirali in jih delati učili. Zidanje delavnišnice pod Ljubljano pri nekdanjim Gadnerjevem mlinu blizo baron Kodeloviga gradú se mora nar pozneji že v drugi polovici mesca Malitravna začeti, do Kozoperska mora pa zidovje že pod streho biti. V letu 1846 pa mora ta hiša popolnoma dokončana in konec Kimovca za prebivališče 80 tacihi gostov pripravljena biti. — Upamo, de jih bo zdaj kmalo konec rakonačarjev in tatinskihi postopačev! To bo pač velika dobrota za deželo, za ktero bodo ne samo mestniki milostljivimu Cesarju hvaležni, ampak tudi kmetje, kterim imenovana derhal že tako dolgo nadlegva. — Za zidanje delavnišnice je od

c. k. deželniga poglavarstva dražba (licitiringa) oznanjena; kdor tedej misli, to delo prevzeti, naj se zdaj pri c. k. vodstvu deželniga zidarstva (k. k. Baudirektion) v Ljubljani oglasi, kjer bo vse pogodbe zidanja natanjko zvedil. Do 12. Šušca pa mora že vsak svojo ponudbo v zapečatenim pismu pri c. k. deželnim poglavarstvu vložiti. Potroški celiga zidanja bodo znesli nekaj čes 66923 goldinarjev.

(V pretečenim létu) je enajst oseb vladarskiga rodú, štirje kardinali, dvanajst vikših škofov, in škofov pomerlo.

(Na Ogerskim) se je ni davnej neki kmet na strašno vižo ob življenje pripravil. Celo truplo si je namreč s predivam povil in se potem sožgal. Nič družiga niso našli po njemu, kakor samo oglje in pepel. —

Vganjka. *)

123456, pravijo, moží,
Res dobra včas' se pri1234,
Al 3456 večkrat se dobi,
Ki dvakrat 123 ur lena spi;
Prav' 32125 pa tud mora bit'
K' ne zna té 5412 pokorit'.

P. B.

*) V ti novi vganjki se morajo čerke vganiti, ktere so le z številkami naznamvane, takó de vsaka številka namesto ene čerke stoji. Napred se mora cela beseda, ki je iz šest čerk zložena, iskati, iz ktere so vse nasledne z prestavljenimi ali oduzetimi čerkami zložene. Dokaz, de je prva znajdena beseda ta prava, v tim obstoji, de se njene posamezne čerke številu vsake nasledne verste perležejo in z drugimi besedami pripraven pomen dajo.

Šitna drashba.

8. dan tega mefza, ob enajstih predpoldan bo v pifarnizi Krishanske gospofke v Ljubljani šitna drashba (lizitiringa), pri kateri bo na-fledno shito prodano, namrezh:

20 vagánov (meznov) in 21 bokalov *pfhenize*,
15 " " 14 " *reshi*,
86 " " 24 " *profa*,
239 " " 11 " *ovfa*.

Kdor shelí od tega kaj kupiti, naj se napovedani dan v imenovani pifarnizi oglafi.

Shitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	1. Švezhana.		27. Profenza.	
	gold.	kr.	godl.	kr.
1 mernik Pfhenize domazhe ..	1	20	1	26
1 » » banafhke ..	1	23	1	27
1 » Turfhize	—	57	1	2
1 » Šorfhize	—	—	1	3
1 » Rëshi	—	56	1	4
1 » Jezhmena	—	—	—	51
1 » Profa	—	57	1	4
1 » Ajde	—	43	—	48
1 » Ovfa	—	33	—	34

Zena Prefhizhev v Krajnju.

Prefhizhi *teshejshi* forte po 5 kr., funt.
" *loshejshi* " po 4 kr., funt.
Špëh po 13 goldinarjev zent.